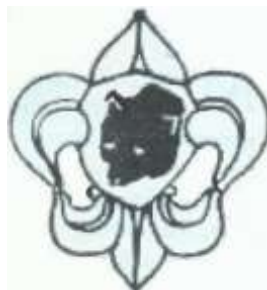

SLOVENSKÝ SKAUTING

Historická komisia

Jozef Mikloš

**BOL „RUSKÝ SKAUT ALEXANDRA DUCHNOVIČA“
ORGANIZÁCIOU RUSKÝCH EMIGRANTOV,
UKRAJINCOV, ČI RUSÍNŮV?**

BOL „RUSKÝ SKAUT ALEXANDRA DUCHNOVIČA“ ORGANIZÁCIOU RUSKÝCH EMIGRANTOV, UKRAJINCOV, ČI RUSÍNŮV?

V Kronike československého skautského hnutia do roku 1990 od Bruna Břečka za obdobie 1. Republiky Československej sa dočítame o skautingu na Podkarpatskej Rusi, aj o skautských organizáciách, ktoré tam pôsobili. Dočítame sa aj o „Ruskom skaute Alexandra Duchnoviča“.¹

Dnes už 90% mladej generácie vôbec netuší, že toto územie patrilo Československu. Že skauti a skautky na Podkarpatskej Rusi sa podieľali a tvorili našu spoločnú históriu. Koho dnes zaujíma zabudnuté a neznáme územie kdesi na Ukrajine? Ruský skaut A. Duchnoviča však tvorí určitú výnimku. Jeho organizačné jednotky boli totiž aj na východnom Slovensku.² Napriek tomu, že ich dva oddiely existovali aj priamo v Prešove, nevieme o nich takmer nič.³ Informácie čerpáme takmer výlučne z uvedenej kroniky, ktorú napísal Bruno Břečka. Napriek tomu, že je to vynikajúca a výnimočná práca, informácie o Ruskom skautovi A. Duchnoviča tu akosi nesedia. Čo tam Břečka uvádza?

Najprv uvádza: „Na Podkarpatskej Rusi založil v roku 1928 Š. Fencik Ústredie ruských skautov mena A. V. Duchnoviča, ktoré sa stalo autonómnym členom Zväzu“.⁴

Na ďalšom mieste sa rozpisuje podrobnejšie: „Ruskí skauti Alexandra Duchnoviča (RSAD)–emigranti pôsobili na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. A. Duchnovič (1803 – 1865) bol gréckokatolícky kanonik v Prešove, spisovateľ a podkarpatoruský buditeľ Rusínov. V roku 1930 sa RSAD prihlásili do Zväzu JS RČS, mali registrovaných 179 členov, maximum mali v roku 1936/37 a to 1210 členov. Boli to predovšetkým deti ruských skautov, ktorí emigrovali do našej republiky.“

Organizácia Duchnovič mala svoje oddiely v desiatich krajinách Európy, Ázie, Ameriky. Ich ústredie bolo v USA a v ich čele bol plk. Pantjuhov. Vedenie bolo zložené z hlavne z pedagógov a v ich čele bol Dr. Š. Fencik ako starosta a N. Ignacyi ako náčelník. Vo skautskej práci boli svedomití, robili schôdzky, vychádzky, skladali skautské skúšky, konali pravidelné zjazdy, najvýznamnejší z nich bol v roku 1935 v Mukačeve s účasťou asi štyristo ruských skautov. Rok 1930 sa považuje za obdobie ich najväčšieho rozvoja.

Dohoda o spolupráci medzi Zväzom a RSAD v ČSR bola uzatvorená na jar 1931. Po celú dobu svojho trvania boli lojálni k ČSR, udržiavali osobné a písomné kontakty s pražským ústredím Zväzu a až do anexie Podkarpatskej Rusi Maďarskom v roku 1939, kedy boli zlikvidovaní ako hnutie“.⁵

V súvislosti s Táborom slovanských skautov (pozn. Slovanské jamboree) v Prahe v lete 1931 Břečka uvádza: „Duchnovičovi skauti (ruskí emigranti) mali samostatný tábor s ukázkami výcviku. Verili v zjednotenie Slovanstva. Zväz s nimi na Táboroch slovanských skautov uzavrel dohodu o spolupráci“.⁶ Pre ten istý rok autor uvádza, že vo Zväze JS RČS bolo zaregistrovaných „179 členov gréckokatolíckych skautov Duchnoviča“.⁷

¹Břečka, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*. Brno : Junák, 1999. 323 s.

²B. Břečka uvádza mestá Medzilaborce a Michalovce. M. Miltner vo svojej práci píše o vodcovi oddielu Ruského skauta A. Duchnoviča v Medzilaborciach Jurajovi Pješčákovi. J. Pješčák a G. Andrejkovičová z Medzilaboriec sú uvedení aj v štatistických údajoch zverejnených v časopise Bud' pripravený. Máme dôkazy, že ich oddiely boli aj v Prešove.

³V starých skautských časopisoch máme odtlačok pečiatky ich 5. oddielu Prešov a v roverskej kronike z prvej republiky záznam o návšteve dvoch ich členov zo 6. oddielu Prešov. Mená v azbuke sa nepodarilo rozlúštiť.

⁴Břečka, *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*, s. 106.

⁵Břečka, *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*, s. 117.

⁶Břečka, *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*, s. 118.

⁷Břečka, *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*, s. 119.

Na ďalších stranách Břečkovej Kroniky československého skautského hnutia sú už iba krátke informácie z činnosti,⁸ organizačné, personálne obsadenie ústredia RSAD a štatistické údaje. Kolektívnym členom Zväzu junákov - skautov a skautiek RČS sa stali v roku 1934.

V rôznych publikáciách vychádzali autori z Břečkovej Kroniky československého skautského hnutia. Organizácia Ruský skaut Alexandra Duchnoviča je chápaná ako celosvetová exilová organizácia ruských skautov - emigrantov gréckokatolíckeho vierovyznania.⁹ Keď to publikoval Břečka, asi to musí byť pravda. Osobne sa s týmto vysvetlením nestotožňujem. Zrejme, nikto sa nezamyslel nad skutočnosťou, že Brunovi Břečkovi mohli byť zo zdrojov poskytnuté nepravdivé a zavádzajúce informácie. Myslím si, že preto zmiešal dve skautské organizácie do jednej a to celosvetovú exilovú Národnú organizáciu ruských skautov - emigrantov a rusínsku organizáciu Ruský skaut A. Duchnoviča pôsobiacu v tej dobe iba v Československu.

Ak sa začneme podrobnejšie zaoberať skautingom na Podkarpatskej Rusi zistíme, že v Břečkovej Kronike uvádzané informácie sú skreslené a navzájom si odporujú. Som ochotný prijať aj Břečkovu teóriu, ak mi niekto logicky zodpovie na tri otázky.

Prvá sa týka samotného zakladateľa a starostu RSAD. Kto bol Štefan Fencik? Narodil sa dňa 13.10.1892 na území Rakúsko - Uhorska vo Veľkých Lúčkach v okrese Mukačevo. Po vzniku Československa sa automaticky stal čs. štátnym občanom. Vyštudoval teológiu, ale povolanie gréckokatolíckeho kňaza nevykonával. Pracoval ako učiteľ, novinár, ale hlavne ako politik. Bol jedným z predstaviteľov politickej reprezentácie na Podkarpatskej Rusi, poslancom čs. parlamentu, aj členom prvej autonómnej vlády. Zohral nie práve najšťastnejšiu rolu pri rozbití Československa, kedy nastolil znova požiadavku pripojenia východných častí Slovenska (tzv. Prjaševskú Rus) k samostatnej Podkarpatskej Rusi. Táto vláda bola centrálnou čs. vládou odvolaná a menovaná nová. Na Štefana Fencika bol vydaný zatykač pre protištátnu činnosť v prospech Maďarska a Poľska. Ušiel do Budapešti a po zabratí Podkarpatskej Rusi Maďarskom v roku 1939 sa stal poslancom maďarského kráľovského parlamentu. Národnostne bol orientovaný karpatorusky (rusínsky) a odmietal ukrajinskú orientáciu. Podľa ukrajinských zdrojov bol zakladateľom Gardy čiernokošeliarov (Gvardija čornorubášnikov), ktorá počas maďarskej okupácie Karpatskej Ukrajiny (dňa 30.12.1938 premenovanej Podkarpatskej Rusi) sa dopúšťala vražd podkarpatských vlastencov. Po prechode frontu bol 30. januára 1945 sovietskou štátnou bezpečnosťou NKVD zatknutý, po vojne odsúdený a dňa 30. marca 1946 v Užhorode popravený.¹⁰

Nech mi niekto logicky vysvetlí, prečo by človek ktorý nebol ruským emigrantom, ale čs. štátnym občanom, nebol ruskej (veľkoruskej) národnosti, v Rusku nikdy v živote nebol, ani ho s Ruskom nič nespájalo, mal dôvod zakladať celosvetovú exilovú organizáciu ruských skautov? Navyše, ani ako politik neinklinoval vtedy už neexistujúcemu cárskemu Rusku, ale paradoxne (nakolko bol poslancom čs. parlamentu) k Maďarskému kráľovstvu!

⁸Břečka, *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*, s.138, 142.

⁹Napr. Organizáciu Ruský skaut A. Duchnoviča – emigrantov spomína v súvislosti s Jurajom Pješčákom aj M. Miltner. Posledne je tento údaj uvádzaný v knihe M. Jízdného: *Skautské rovnošatové odznaky* (Slovenský skauting 2017)

¹⁰Zdroje: Kolektív autorov: *Zdvin Karpatskoji Ukrajiny* (Užhorod 2019), Konečný Stanislav: *Náčrt dejín karpatských Rusínov* (Prešovská univerzita, 2015), Magocsi Paul Robert: *Chrbtom k horám – dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov* (Vydavateľstvo UNIVERSUM-EU, Prešov 2016), Švorc Peter: *Zakletá země*, (vydavateľstvo NLN s.r.o, 2007), Wikipedia. Podkarpatská Rus/prvá autonómna vláda Andreja Brodyho

Kto bol Alexander Duchnovič? Pre ruských emigrantov bol úplne neznámou osobou. Narodil sa na Slovensku 24. apríla 1803 v Topoli (okres Snina), pôsobil ako gréckokatolícky kňaz a značnú časť svojho života prežil v Prešove. Bol práve jedným z národných buditeľov karpatských Rusínov, ktorý hlásal že Karpatorusi (Rusíni) sú popri Veľkorusoch (etnických Rusoch), Malorusoch (Ukrajincoch) a Bielorusoch štvrtým svojbytným východoslovanským národom. Bol tvorcom rusínskeho šlabikára, podľa ktorého sa za 1. Československej republiky vyučovalo na základných školách. Zomrel 30. marca 1865 v Prešove, kde je aj pochovaný.¹¹

Ruský národ má veľmi mnoho osobností - velikánov celosvetového formátu. Čo by potom ruských skautov – emigrantov inšpirovalo k tomu, aby svoju exilovú skautskú organizáciu pomenovali po neznámom katolíckom kňazovi zo Slovenska?

Nesedí ani súvislosť medzi ruskou emigráciou a gréckokatolíckym vierovyznaním. V Ruskom impériu bolo pravoslávie štátnym náboženstvom. Pre Rusov (Veľkorusov) bola a je „máťuška pravoslávna Rossija“ posvätným pojmom. Aj v súčasnosti vyznáva pravoslávne vierovyznanie väčšina Rusov.¹² Aj neveriacimi Rusmi je ruská pravoslávna cirkev uznávaná ako symbol kultúrneho dedičstva Ruska. Katolíkov, a nemusia to byť len etnickí Rusi, je v Ruskej federácii zhruba percento obyvateľstva.¹³ Gréckokatolícka cirkev pôsobila iba na ukrajinských územiach, ktoré patrili Poľsku (Halič = západná Ukrajina), severozápadnom Rumunsku (Bukovina) a v Československu (východné Slovensko a Podkarpatská Rus). Malorusi (ešte začiatkom 20. storočia názov označujúci Ukrajincov), ktorí žili v cárskom Rusku boli tiež pravoslávneho vierovyznania.¹⁴ Ruskú emigráciu tvorili väčšinou predstavitelia ruskej šľachty a inteligencie. V malej miere aj zástupcovia obyčajných ľudí, hlavne vojakov a ich rodín ktorí v občianskej vojne bojovali na strane bielogvardejských zoskupení proti boľševikom. Kde sa teda medzi ruskými emigrantmi našlo toľko katolíkov, že vytvorili celosvetovú exilovú skautskú organizáciu?

Jednoznačne z toho vyplýva, že Ruský skaut Alexandra Duchnoviča nebol exilovou skautskou organizáciou ruských emigrantov. Nemal svoje ústredie v USA a v jeho čele nestál plk. Pantjuhov. Svoje ústredie mal v Užhorode a na čele stál jeho zakladateľ a starosta Štefan

¹¹Zdroje: Konečný Stanislav: *Náčrt dejín karpatských Rusínov* (Prešovská univerzita, 2015), Magocsi Paul Robert: *Chrbtom k horám – dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov* (Vydavateľstvo UNIVERSUM-EU, Prešov 2016), Švorc Peter: *Zakletá země* (vydavateľstvo NLN s.r.o, 2007), Chňoupek Bohuš: *Banderovci*, (vydavateľstvo Smena, 1989), wikipedia *Alexander Duchnovič*, *Wikipedia Rusíni*

¹²Zdroje: wikipedia *Rusko*, wikipedia *Ruská pravoslávna cirkev*, Štatistické údaje z roku 1897: Ruské impérium malo 125 640 021 obyvateľov. Z toho pravoslávni 71,09%, moslimovia 11,07%, katolíci 9,13% (hlavne Poliáci, Litovci, časť Lotyšov, časť Arménov a gr. kat. Ukrajinci), judaisti (Židia) 4,15%. protestanti 2,84% (hlavne Estónci, časť Lotyšov, Nemci žijúci v Rusku), ostatné náboženstvá (arménska apoštol. cirkev, staroverci, budhisti, šamaisti) 1,72%. Zdroje uvádzajú, že v Ruskom impériu bolo pravoslávie štátnym náboženstvom. Rusko - štatistické údaje z roku 2010: Pravoslávni – 71%, ateisti – 15%, islám – 10%, ostatní kresťania (katolíci, protestanti, staroverci, ...) – 3%, ostatné náboženstvá (budhisti, šamaisti) 1%. V Ruskej federácii žije vyše 111 miliónov Rusov, t.j. 77,71% obyvateľstva. K autokefálnej Ruskej pravoslávnej cirkvi sa (aj v iných štátoch, napr. Ukrajina, Bielorusko, Kazachstan, Lotyšsko, Estónsko, Podnestersko...) sa hlási vyše 100 miliónov, prevažne Rusov a Bielorusov. Pravoslávne cirkvi v týchto krajinách sú súčasťou Patriarchátu Moskvy a celej Rusi.

¹³Zdroj: wikipedia *Rusko*, Podľa údajov na tejto stránke v súčasnom Rusku je katolíckych veriacich zhruba 1% obyvateľstva.

¹⁴Wikipedia *Ukrajina*, wikipedia *Gréckokatolícka cirkev*. Štatistika na území Ukrajiny zhruba zo 44 miliónov obyvateľov (odhad z roku 2018) uvádza 67,3% pravoslávnych veriacich, ateistov 11% , gréckokatolíkov 9,4%, zvyšok ostatné náboženstvá. Ukrajincov je 77,82%, Rusov 17,28%, zvyšok ostatné národnosti. Autokefálna (nezávislá) Ukrajinská pravoslávna cirkev s patriarchátom v Kyjeve vznikla až 5.1.2019. Dovtedy bola súčasťou Ruskej pravoslávnej cirkvi. Rusi obývajúci hlavne východnú časť Ukrajiny a Krym sa s ňou nestotožnili a tvoria Ukrajinskú pravoslávnu cirkev Moskovského patriarchátu.

Fencik. Bola to československá skautská organizácia ktorej členskú základňu tvorili Rusíni (takmer všetci gréckokatolíckeho vierovyznania) z Podkarpatskej Rusi a východného Slovenska.

A ako je to s ruskými exilovými skautmi? Na pomoc si zoberieme článok z časopisu *Vúdce* z apríla 1929, ktorý uvádza: „*Ruskí skauti oslávili 20. výročie činnosti ruského skautingu v emigrácii, lebo sovietska vláda starú skautskú organizáciu zakázala. Ústredie je dnes v Amerike a čele stojí plukovník Pantiuchov. Skautské oddiely ruské sú v desiatich zemiach Európy, Ázie a Ameriky.*“¹⁵

Bruno Břečka uvádza, že v ČSR pôsobil aj spolok Ruskí skauti sv. Juraja.¹⁶ Je to jediná zmienka o tomto spolku, neuvádza v ktorých mestách pôsobili, ich počty, ani organizačnú príslušnosť. Pravdepodobne ide práve o celosvetovú exilovú skautskú organizáciu ruských emigrantov, ktorú založil a viedol plukovník Pantjuhov, mimochodom zakladateľ skautingu v Rusku v roku 1909.¹⁷ Aj ich pomenovanie má logický základ. Svätý Juraj bol patrónom a nachádzal sa v erbe Moskovskej Rusi. Tento erb je umiestnený na čestnom mieste - hrudi ruského dvojhlavého orla. V minulosti, časoch Ruského impéria, aj v súčasnej dobe Ruskej federácie. Sv. Juraj bol zakomponovaný aj do skautskej ľalie ruských skautov.

Ten istý autor uvádza aj existenciu ruského skautského spolku Víťaz, ktorý v ČSR vznikol 21.8.1934. Uvádza, že „*člen Ústrednej rady za autonómny odbor Vlad. Herles na schôdzi Náčelníctva Zväzu junákov -skautov a skautiek RČS dňa 10. decembra 1936 referoval o žiadosti ruských skautov spolku VÍTAZ (pozn. prepis z azbuky Vitjaz, v preklade Rytier) na začlenenie do Zväzu. Náčelníctvo už predtým totiž rozhodlo, že budú súčasťou Ruských skautov A. Duchnoviča. Vzhľadom na nové skutočnosti odročilo vybavenie žiadosti na neskorší termín*“. Nové zistené okolnosti nie sú v Kronike čs. skautského hnutia špecifikované. Problém vyriešili na schôdzi náčelníctva 19.1.1937, kedy rozhodli, že ruskí skauti spolku Víťaz môžu vstúpiť za riadnych členov do pražských oddielov. V prípade ich dostatočného počtu náčelníctvo súhlasilo so zriadením zvláštneho ruského oddielu, ale za predpokladu že budú mať českého vodcu.¹⁸ Oddiely spolku Víťaz pôsobili v Prahe a Brne.

Ruský exilový skauting vznikol aj na Ruskom gymnáziu v Moravskej Třebovej. V roku 1923 vznikla družina Vraný (Vorony), neskôr aj družina Supy (Koršuny). Vedenie školy im však prílišnú podporu neposkytovalo a tak po čase ich činnosť začala stagnovať.¹⁹ Mali kontakt na plk. Panjuhova a exilovú Národnú organizáciu ruských skautov.

Ďalšiu rozpornú informáciu som našiel v práci Štefana Androviča v ktorej sa zaoberá ukrajinským exilovým skautingom²⁰. Uvádza, že ukrajinskí skauti emigranti pôsobili v Čechách s centrami Praha a Karlové Vary. Druhú oblasť ukrajinského skautingu v ČSR uvádza s centrami Užhorod a Prešov. Konkrétne „*rusínskych tzv. Duchnovičových skautov*“.

¹⁵Časopis *Vúdce*, č.8, ročník IX. z apríla 1929 v rubrike Zprávy, autor neuvedený. Ďalšia správa podobného charakteru je v tom istom časopise č.8, ročník XVII z roku 1937 – Skautské rozhledy/Cizina. Uvádzajú ruských skautov – emigrantov, nie Ruského skauta A. Duchnoviča.

¹⁶Břečka, *Kronika čs. skautského hnutí do roku 1990*, s. 154.

¹⁷Zdroj: wikipedia *WOSM - Seznam členů Světové organizace skautského hnutí / Euroasijský region / Nacional'naja organizacija rossijskich skautov (Scout in Exile)*. Plk. Oleg Pantjuhov dňa 17.marca 1909 založil prvý skautský oddiel v Rusku. Rok na to vznikla organizácia Russkij skaut. Po roku 1917 bolševici skauting zakázali. Prvé exilové oddiely vznikli už v roku 1920. V roku 1921 Pantjuhov vytvoril celosvetovú exilovú Nacional'naju organizaciju rossijskich skautov – scout in exile.

¹⁸Zdroj: B. Břečka: *Kronika čs. skautského hnutí*, str.140 a 141

¹⁹Zdroj: Petra Šrámková: *Volnočasové organizace dětí a mládeže v meziválečném Československu (FF University Palackého, Olomouc, 2015)*

²⁰Zdroj: Ing. Arch. Štefan Androvič: *Skauting v Rusku a v prvých rokoch existencie Sovietskeho štátu*.

Uvádza, že medzi oboma centrami ukrajinského skautingu „došlo neskôr k čiastočnej integrácii“. Z akých prameňov túto informáciu čerpal nie je známe. Z textu vyplýva, že Androvič vo svojej práci Ruských skautov A. Duchnoviča zaradil k Ukrajincom. Dôvod nepoznáme. V socialistickom Československu rusínska národnosť úradne neexistovala. Zakladateľ Štefan Fencik bol politikom ktorý ukrajinskú orientáciu a pravoslávie odmietal. Niektoré ukrajinské zdroje uvádzajú Fencika ako „moskvofila“. Možno sa nedajú vylúčiť u neho určité rusofilské sympatie, ale politicky stál na strane antikomunistov, preto je vylúčené, že sympatizoval s bolševickým režimom v Moskve ktorý ho nakoniec v roku 1946 aj popravil.

Aby zmätkov nebolo málo uvediem práce súčasných ukrajinských autorov. Webová stránka Zväzu skautov PLAST ukrajinsko-rusínskej mládeže na Slovensku²¹ uvádza, že v roku 1928 bol v Prešove na meštianskej škole a učiteľskom seminári založený 70 členný oddiel PLAST-u, ukrajinských skautov v ČSR. Založil a viedol ho Ion Kizak. Členská základňa Plastu okrem ukrajinských emigrantov, pozostávala aj Ukrajincom - Rusínov na Podkarpatskej Rusi a severovýchodnom Slovensku. Z informácie na www-stránke nevyplýva žiadna súvislosť medzi prešovským oddielom PLAST-u a prešovskými oddielmi Ruského skauta A. Duchnoviča. Ďalších informácií z iných zdrojov o existencii PLAST-u v Prešove nemáme, Nevieme z akých dokumentov čerpala autorka, nám sa nepodarilo dostať k žiadnemu hodnovernému dokumentu, navyše ani nik z pamätníkov nám existenciu ukrajinského skautingu Plast v Prešove nepotvrdil. Je viac ako pravdepodobné že ide o zámenu s Ruským skautom Alexandra Duchnoviča, ktorého naopak existenciu v Prešove potvrdenú máme.

Ukrajinskí autori uvádzajú v medzivojnovom období na území Podkarpatskej Rusi a východnom Slovensku iba existenciu skautskej organizácie *Plast Karpatskej Ukrajiny*²². Do pojmu ukrajinský Plast zahŕňajú zrejme všetky oddiely ktorých členskú základňu tvorili skauti a skautky z ich pohľadu ukrajinskej národnosti (nakoľko Ukrajinci existenciu rusínskej národnosti popierajú).

Iba v jedinom prípade ukrajinský autor Andrij Rebrík pripustil, že Plast Karpatskej Ukrajiny nebol jedinou skautskou organizáciou na tomto území. Že existovali aj ďalšie skautské spolky na národnostnom princípe (české, maďarské, židovské). Organizáciu Ruský skaut označil ako rusofilskú. Uvádza, že všetci títo skauti a skautky v Karpatskej Ukrajine (premenovanej Podkarpatskej Rusi) boli združení do Zväzu skautov Československej republiky (Sojuz skautiv Československoj republiky) so sídlom v Prahe²³. Podľa nami získaných dokumentov Plast Karpatskej Ukrajiny naozaj existoval. Vznikol však až v januári 1939.

Paul Magocsi uvádza, že Ruskí skauti spoločenstva A. Duchnoviča boli karpatoruský (rusínsky) orientovaní, zatiaľ čo skautské združenie Plast malo orientáciu ukrajinskú²⁴.

Bruno Brečka keď pripravoval knihu *Kronika československého skautského hnutia do roku 1990* získal veľké množstvo informácií z rozličných zdrojov. Mnohé tieto informácie nemal s čím porovnať alebo si ich overiť. To však neznamená, že ním uvedené chybné údaje musíme bezmyšlienkovite naďalej preberať.

²¹Zdroj: www.karpaty_plast.sk

²²Zdroj: Ľubica Babota: Poznámky k činnosti skautskej mládežníckej organizácie Plast v oblasti Prešova a na Zakarpatsku v medzivojnovom období 1919 – 1939 (Primitki do dijalnosti skautskoj molodižnoj orhanizaciji Plast na Prjašivščine i Zakarpatti u mižvojenij period 1919 – 1939)

²³Zdroj: Andrij Rebrík: Plast v Karpatskij Ukrajiny str.16, zborník Zdvín Karpatskoj Ukrajiny.

²⁴Zdroj: Paul R. Magocsi vo svojej knihe Chrbtom k horám (kapitola Národnostná a jazyková otázka, str. 271)

Možno pre Břečku bolo zavádzajúce pomenovanie „Ruský skaut“ v názve skautskej organizácie, aj názov regiónu Podkarpatská Rus²⁵.

Ešte na začiatku 20. storočia sa totiž používala terminológia Veľkorusi (etnickí Rusi), Malorusi (etnickí Ukrajinci), Karpatorusi (Rusíni). Iba Bielorusi zostali Bielorusmi. Všetko „Rusi“, aj napriek tomu, že sa v skutočnosti tieto etniká (okrem etnických Rusov) s veľkoruskou národnosťou nestotožňovali.

Pomenovania Rus, ruský, ruská, ruské na východnom Slovensku a v bývalej Podkarpatskej Rusi nemajú žiadnu súvislosť s ruským národom a Ruskom (rusky Rossijou)²⁶. Je to niečo podobné, akoby niekto dokopy v jeden celok spojil juhoslovanských Srbov so Srbmi v nemeckej Lužici. Srb ako Srb, veď je to jedno.

Vo východoslovenských nárečiach pomenovanie Rusnak - rusnak má dva významy. Prvý (s veľkým R) označuje príslušníka rusínskej národnosti a druhý (s malým r) príslušníka gréckokatolíckej cirkvi²⁷. Do ošemetnej polemiky či sú Rusíni samostatný národ, alebo len etnografická časť ukrajinského národa sa radšej vôbec nepúšťam. Ukrajinci za samostatný národ Rusínov nepovažujú. Ich jazyk označujú za dialekty ukrajinského jazyka. Tak ako my Slováci považujeme napr. šarištinu alebo záhoráčtinu za dialekty slovenčiny. Jazykovedci nachádzajú medzi ukrajinčinou a rusínčinou mnoho spoločných znakov. Naopak, medzi ruským jazykom a rusínskym je zhody veľmi málo.

V článku sa prikláňam k pomenovaniu Rusín – Rusíni. Jednak preto, že to bol za prvej Československej republiky oficiálny názov východoslovenského obyvateľstva Podkarpatskej Rusi. Jednak aj preto, že aj v súčasnosti v Slovenskej republike existenciu rusínskej národnosti rešpektujeme.

Som si vedomý, že táto problematika je zložitá. Aby sme ju dokázali dostatočne vysvetliť, museli by sme hlboko načrieť do histórie a geografie východoslovenských národov. Špecifikovať ich jazykové odlišnosti a nakoniec aj pomenovania týchto etník z pohľadu historického vývoja. Analyzovať ich etnogenézu a formovanie sa v moderné európske národy. To by ale zabralo veľmi veľa miesta a nebolo to ani hlavným cieľom môjho článku. V ňom som chcel polemizovať s prácou Bruna Břečku „Kronika čs. skautského hnutia do roku 1990“, či iných autorov a hlavne poukázať na fakt, že skautská organizácia „Ruský skaut Alexandra Duchnoviča“ nebola skautskou organizáciou ruských emigrantov. Na druhej strane ju nemôžeme zaradiť ani medzi ukrajinské skautské spolky, pretože jej členovia sa za Ukrajincov nepovažovali. Bola to skautská organizácia pôsobiaca na území vtedajšieho Československa, t.j. hlavne na Podkarpatskej Rusi, a že jej členskú základňu tvorili Rusíni.

²⁵Zdroje: Magocsi Paul Robert: *Chrbtom k horám – dejiny Karpatskej Rusi a karpatských Rusínov* (Vydavateľstvo UNIVERSUM-EU, Prešov 2016), Konečný Stanislav: *Náčrt dejín karpatských Rusínov* (Prešovská univerzita, 2015), Ján Lipinský: *Sebareflexia postavenia a vývoja Rusínov na Slovensku* (úvod) a najmä kapitola: *K otázkam etnickej identity Rusínov* (autori František Baumgartner a Marián Gajdoš), wikipedia *Rusíni*, wikipedia *Rusko*

²⁶ Na východnom Slovensku je štrnásť obcí s názvom ruská, ruské, ruský (napr. Ruské, Ruská Nová Ves, Ruské Pekľany, Ruský Potok, zemepisný názov Ruské sedlo, atď). V týchto obciach nikdy nežili etnickí Rusi. Ich obyvatelia boli a sú Slováci alebo Rusíni ktorých spája gréckokatolícke vierovyznanie. Podobne je to aj na bývalej Podkarpatskej Rusi, či v srbskej Vojvodine.

²⁷Zdroj: Konečný Stanislav: *Náčrt dejín karpatských Rusínov* (Prešovská univerzita, 2015)

